

זמני היום

ירושלים תל אביב

כניסת החג: 19:08 20:26

צאת החג: 19:23 20:29

המרכז

מכון תורני
שיעורי תורה
קונטרסי
הלכה
סיוע למקיימי
מצוות

להפצת הלכה בעם וחיזוק הזיקה למסורת (ע"ר)

רח' בלוך 42 ת"א / דוא"ל: mrklahav@gmeil.com / גליון 11 / קיצור הלכות שבועות / סיון תשס"ח

קיצור הלכות 'שבוועות'

מאת הרב **חיים יצחק אידלס**
רב בצפון תל אביב ויו"ר המרכז להפצת הלכה בעם

ברכת הכבוד

הרב גליקסברג
רב העיר גבעתיים

OF GIVATAYIM

Rabbi J. M. Glikberg
CHIEF RABBI of GIVATAYIM
MEMBER of the RABBANUTE
of ISRAEL

הרבנות הראשית גבעתיים

יוסף מ. גליקסברג
הרב הראשי - גבעתיים
מזכ"ל הרבנות הראשית
לישראל

DATE: **כ"ב באייר תשס"ח** OF: 7/13

לכבוד

הרב חיים איידלס שליט"א

מרבני העיר תל-אביב רבתי עם!

הריני לאמץ ידך בכונתך הטובה, ובמעשיך הרצויים, להביא בפני העם, דברי הלכה, מנהגים, ודיברי חיזוק, לקראת כל חג וזמנו בסגנון מתאים ונוח.

ויה"ר שיקויים בך "מרבה תורה מרבה חיים", ותזכה להרבות פעלים לאורייתא, בנפש חפצה, בדרכי נועם, ובנתיבות שלום, וכנסו הדברים לליבם של ישראל שיהיה מכוון לאבינו שבשמים.

יוקייים בנו ויחן ישראל כנגד ההר
כאיש אחד בלב אחד.

דפוס פתיה חסיד

ובידידות כל המשפחתך
הרב יוסף מ. גליקסברג

« מדור 'הלכות היום'.....2
קיצור הלכות לחג השבועות מאת
הרב חיים יצחק אידלס.

« מדור 'מענין לענין'.....4
דיני הניעור בלילה, כשרות
המטבח, והלכות בשר וחלב.

« מדור 'הילולא דצדיקא'.....7
מאמר ליום הילולא הבעל שם טוב,
מאת הרב ד"ר יצחק אלפסי.

חוברת זו יוצאת לעילוי נשמתו
הטהורה של מורינו ורבינו

רבי **דוד אריה זייבלד זצוק"ל**

בן יבדלח"ט הגאון

רבי **ישראל זייבלד שליט"א**

עלה בסערה השמימה
בהותירו חלל שאינו נמחה

"ג תמוז תשס"ו

זמן החג

חג השבועות נחוג מדי שנה ביום ו' סיון למשך יום אחד, ובחול"ל למשך יומיים, זמן חג השבועות אינו מפורש בתורה כשאר חגי ומועדי ישראל, אלא אמרה תורתנו הקדושה; ביום החמישים, לאחר ספירת שבעה שבועות, תחוגו את חג השבועות.

תחנון

מ"ח סיון עד ח' סיון [יום לאחר אסרו חג], אין אומרים תחנון בתפילת שחרית ומנחה. ורבים נהגו שלא לאמרו עד י"ב סיון, כיון שלקרבת חג החג היו תשלומין ששה ימים לאחר החג. ואין מספידים בהם אלא לחכם בפניו. וכן אין מתענים בהם, ואף לחתן וכלה יכולים להקל כשקשה עליהם התענית.

דבר העורך

לב כל איש ישראל מחסיר פעימה, בזכרו על לבו, כי בעוד ימים ספורים, יכנס לו במלוא הדרו, חג מתן תורה - חג השבועות. חג זה הינו סמל לכל איש יהודי, כי הנה אבותיו אשר היו במצרים רד"ו שנה, בשפל חומרי ורוחני, בבת אחת - על כפי נשרים נתעלו ונהיו לעם סגולה וגוי קדוש.

גם אנו בכל מצב אשר אנו נמצאים, יכולים ביום מסוגל זה להתעלות ולצאת מהמצרים שלנו, ולהיות ולחיות חיים מלאי תוכן ומשמעות, ולהיושע בישועתנו הפרטית.

בחיוב המצווה ובחיבה מיוחדת לקהל קוראינו הנו מגישים לפניכם הלכות השייכים לחג הבעל"ט, ומכיון שבמתן תורה נצטוונו בין היתר על הלכות שחיטה והכשרת הבשר, בשר וחלב - וכל דיני כשרות המאכלים והמטבח היהודי. הרי שאבותינו היו צריכים מיד להכשיר את כליהם מן האיסור שבהם - תערובת בשר וחלב ומאכלי טריפות, על כן היו מוכרחים לאכול בינתיים מאכלי חלב שאין צורך בבישול לאכילתם. זוהי

המשך בעמ' 6 <<<

תפילת ערבית

על כן יש שאיחרו להתפלל ערבית בליל החג, בכדי שמ"ט ימי הספירה שבין פסח לעצרת יהיו תמימים. ויש שהקפידו בכך על עשיית הקידוש והאכילה, ולא על התפילה שדוקא הקדימה משום תוספת חג, וכל אחד יעשה כמנהג אבותיו ורבותיו.

הדלקת נרות

כן מחכות הנשים שיתקדש החג ויסיימו בכך חמישים יום בשלימות, על כן גם הדלקת הנרות וברכתם תיעשה בלילה לאחר תפילת ערבית, זאת אף לנהוגות להדליק במועדים מערב החג. ובברכת הנרות תוסיף לברכת שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

סדר תפילות החג

בתפילות החג מוסיפים; את יום חג השבועות הזה, זמן מתן תורתנו. ולאחר תפילת השחר, גומרים את ההלל בברכה. ובהרבה קהילות ישראל נתפשט לומר לאחר כן סדר 'אקדמות', שהוא שבח נשגב ונורא על כנסת ישראל והקב"ה [חיברו וייסדו רבי מאיר חזק ז"ל], ואומרים יעלה ויבוא בתפילה ובברכת המזון.

קריאת התורה

מוציאים ב' ספרי תורה, בראשון קוראים לחמשה קרואים בפרשת יתרו, מבחודש השלישי עד סוף הסדר, ובקריאת עשרת הדברות ינגן הקורא בטעם העליון. ובשני קורא למפטיר בעניינו של יום בפרשת פנחס; וביום הביכורים וכו'. ולהפטר קורא במרכבה דיחזקאל עד פסוק ותשאני רוח, ויש שנתנו קריאתה לגדול וחכם, ואף הקורא עמו ההפטר בלחש, יעמוד מפני כבודה, שעוסקת במעשה מרכבת השכינה.

שטיחת עשבים

מנהג קדום הוא לשטוח עשבים ופרחים [בערב יום טוב], בבית הכנסת ובבתים, זכר להר סיני שהיו בו עשבים ופרחים, כמו שנאמר; גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא (שמות לד - ג).

ויש שגם העמידו בבתיהם ענפי עצים, שנתעורר עי"כ למה שאמרו חז"ל (ר"ה טז); בעצרת נידונים על פירות האילן. אך יזהר שלא לקצוץ אותם [בערב החג] מעצי פרי, כיון שחל איסור להשחיתם.

תיקון ליל שבועות

מובא בזוהר הקדוש; כל העוסק בליל חג השבועות בלימוד התורה, מובטח לו שישלים שנתו, וישמר מכל נזק. על כן נהגו רבים להיות ניעורים וללמוד תורה בלילה נורא הוד זה, וכבר תיקנו הקדמונים סדר לימוד מיוחד, הכולל בתוכו מכל חלקי התורה, ומה טוב כשלומדו בצוותא עם חברים מקשיבים. אולם יש שהעדיפו להתעמק בלימוד התלמוד והפוסקים, וגם בזה יעשה האדם כמנהג אבותיו ורבותיו. ודע כי אם כתוצאה מכך יהא עייף ולא מרוכז בשעת תפילת וקריאת היום, מוטב שיישן כל צורכו, ואל יחמיר על עצמו חומרא שתביאהו לידי קולא.

טעם המנהג - מפני שאמרו חז"ל; כשבא הקב"ה ליתן לנו תורתו הקדושה, מצא אותנו ישנים, והיה צריך להעיר אותנו בקולות לפידים וברקים, זוהי הסיבה שבלייל שבועות אנו ערים ומתכוונים לקראת מתן תורה כיאות, כדי לתקן זאת.

קריאת מגילת רות

נהגו לקרוא מגילת רות, ויש שקראו מתוך מגילה כשרה הכתובה על קלף בדיו, ובירכו לפניה ב' ברכות; ברוך וכו' על מקרא מגילה,

ברוך וכו' שהחיינו ...

טעם המנהג מובא בקדמונים; כידוע שרות היתה זקנתו של דוד המלך ע"ה, ובמגילה זו נכתב ייחוסו הרם והנכבד, ומה ראוי לקראה ביום זה שבו נפטר דוד המלך, ובו ביום גם נולד והשלים את שבעים שנותיו, ראוי א"כ לקראה לכבודו.

אמירת אקדמות

לפני קריאת התורה נוהגים בקהילות ישראל לומר את הפיוט המתחיל במילים 'אקדמות מילין', שזהו שיר נורא ונשגב המתאר את רום מעלתם של הצדיקים המקיימים את התורה, וטעם המנהג לחבב את התורה ולגלות את רום מעלת שוכרה לעתיד לבוא בסעודת הליתן כשהצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.

אכילת מאכלי חלב

מנהג אבותינו בידינו לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, הרבה טעמים נאמרו במנהג קדום זה. הסבר נפלא על כך כתב בעל המשנה ברורה, כי במתן תורה שנצטוונו על אי אכילת בשר בחלב, הוטרפו כליהם משימוש אסור זה, ולא היתה באפשרותם לאכול לאחר קבלת התורה כי אם מאכלי חלב, על כן אנו עושים זכר לדבר.

סדר אכילת מאכלי החלב

יש שנהגו לאכול סעודה חלבית [בפת] בליל החג, ויש שהקפידו לאוכלם בדוקא ביום החג, וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו. אלא שהאוכל בבוקרו של חג, דיו שיאכל עוגות ומיני מזונות האפויים בחלב, כיון שלאחר מכן ניגש הוא לסעודה בשרית נוספת, שבה נוטל ידיו על פת, בשר ודגים. לעומת זאת אלו הנוהגים לאוכלם בליל החג, יקפידו ליטול ידיהם על פת, לשתות יין, ולאכול דגים בתוך סעודת החלב, כדי שתחשב אכילה זו לאכילה חשובה [כיון שאינם עושים ב' סעודות].

כשרות המטבח

הננו להביא בזה מקצת דינים נחוצים במטבח היהודי, אין אנו נכנסים לכל הפרטים כי רבים המה, ע"כ מיצינו והבאנו את הדברים ההכרחיים ויש לדייק בכל פרט מן הפרטים המוזכרים כאן, ובשאלה המתעוררת ויש בה שוני מן הפרטים המובאים כאן, יש להיוועץ עם מורה הוראה.

המיקרוגל

אם רוצה להשתמש בו גם למאכלי בשר וגם למאכלי חלב. יקפיד כשמשמש בו באחד מהם - לכסות את המאכל היטב בצלחת הפוכה וכדומה. ואם נשתמש בו ללא כיסוי במאכל בשרי, ולאחר מכן נשתמש בו בחלבי יש שהקילו שייאכל את המאכל - אם המיקרוגל היה נקי מלכלוך ממשי.

אופן הכשרתו: מנקהו היטב מכל לכלוך ממשי, לוקח כוס מים ומניח בתוכה חומר ניקוי, ומרתיחה עד שתגלוש.

מדיח כלים

יש לייחדו או לכלים חלביים או לבשריים, שאם לא כן בליעת האחד תאסור את השני.

הסכין הביתי

דע כי הסכין, שדוחקו בכוח למאכל חריף; בצל, בצל ירוק, שום, פלפל חריף וכדומה. מקבל מאכל חריף זה את דין הסכין. לדוגמא; חתך בצל בסכין בשרית, נחשב בצל זה כחתיכת בשר, ואם נתן את הבצל במאכל חלבי חם, הרי שבישיל בשר בחלב. על כן ראוי מאוד לייחד, סכין עבור בשר, סכין עבור חלב, וסכין מיוחדת לירקות בלבד, בפרט בבית שיש בו ילדים קטנים.

הכיוור

יש לייחד כיוור לכלים חלביים ולבשריים. וכשיש כיוור אחד הרי כיוור זה הינו על פי רוב טרף, מפני השימוש ברותחים בבשר וחלב וכו'. וכשנפל בו מאכל רותח - יש לזרוקו, וכשהמאכל קר שוטפו ואוכלו, ולכן אם נפל בו אכל אולם מה שנהגו לייחד גם ספוגית [סקוטש] לבשר ולחלב הרי זו חומרה ואינה מעיקר הדיון כיון שהסבון פוגם את טעם התבשיל.

הכיריים

הכיריים הביתיות המשמשות לבישול וטיגון מאכלי חלב ומאכלי בשר. ולפעמים גולשים המאכלים מן הסירים על החצובה והמשטח. על כן הוטרפו החצובה - מעמד הסיר, והמשטח שמתחתיה. וכשנשפך או נפל תבשיל רותח על גביהם יש לזרוקו, וכשהתבשיל קר שוטפו ואוכלו.

יש להקפיד שלא יגע סיר המתבשל בו מאכל חלבי, בסיר בשרי - כששניהם על גבי האש. אולם אם נגעו - ולא היה שום חיבור נזולי ביניהם אלא נגיעה בלבד, אין להחמיר. ומה טוב לייחד נקודת גז רק עבור תבשילי חלב.

הזיעה שעולה מן הסירים הינה חלק ממשי מן המאכל, על כן דברי מאכל שהיו מעל הסיר בעת הבישול יקבלו את דין התבשיל שמתחתיהם, הבשרי ייאסר בחלבי וכן להיפך.

התנור

כיוון שהזיעה היוצאת מן המאכלים הינה דבר ממשי יש לתנור את דין המאכל הנאפה בו - בשרי או חלבי.

כשרוצה לאפות דבר מאכל חלבי בתנור בשרי, יכסנו היטב מכל צדדיו. ועדיף שיכשיר את התנור בכך שינקוהו מלכלוך ממשי, ויחממהו על דרגת החום הגבוהה ולפרק זמן הארוך ביותר שנשתמש בו ויש שנוהגים להניח בו בשעת הכשרתו כלי עם מים, וע"י כך התנור פולט את בליעתו ונעשה פרווה.

אולם רבים הקצוהו או לבשר או לחלב כדי שלא יהא מכשול חלילה. ואם נשתמש בתנור בשרי לתבשיל פרווה ורוצה לאכלו עם חלב וכן להיפך ישאל רב.

דיני הנעור בליל שבועות

כפי שהוזכר במדור 'מנהגי החג' את המנהג להיות נעורים כל ליל החג, ובכך מתעוררות שאלות רבות לגבי ברכות השחר, בדינים אלו רבו הפרטים, קיבצנום כאן לטבלה מסכמת.

דיני הניעור בליל חג השבועות

ישן/לא ישן לאחר עלוה"ש	ניעור כל הלילה	ישן בלילה - אף בתחילתו	ישן בלילה, ובדעתו לישון שוב קודם עלוה"ש
בישן, מברך (1)	מברכ, (3) ויחכה לאחר חצות ויסדרם יחד עם שאר הברכות. (4) כשיקום שוב. (5)	בישן קודם עלוה"ש, מברך פעמיים	ברכות התורה:
בלא ישן, יוציאנו אחר* או שיכוון להיפטר בב"ר אהבה רבה. וי"א שאם אין אחר יכול לברכם לכתחילה בעצמו. (2)	מברך לאחר קימה ראשונה בלא שם ומלות, (7) ולאחר קימה שניה בשו"מ.	ביושן לאחר עלוה"ש, יברך ויכוון לפטור עד לאחר שיקום שוב, ויברך כשיקום שוב. (5)	ברכת - אלוקי נשמה והמעביר שינה:
ישמעם מאחר* ויש שאמרו שמברכם בעצמו (6)	יברכם יחד עם שאר כל ברכות השחר.	מברך לאחר עלוה"ש - מברכם בעצמו	ברכת ענט"י ואשר יצור:
נטל ידיו קודם שהלך לישון - יקום ויעשה צרכיו, ויטול ויברכ. (8)	מברך אף בלא עש"צ, אך ימתין מלברך עד לאחר חצות לילה. (9)	מברך רק לאחר קימה שניה, ואף בלא עשצ"ר	שאר כל ברכות השחר:
אף בלא ישן כלל, מברכ.			

מקורות וצינונים:

- (1) ול"ד לסימן מ"ז סי"א, דכאן לא בירך היום כלל. (2) שו"ע הרב. (3) פמ"ג. (4) כף החיים. (5) כיון שנחלקו בכך הפוסקים, עיין מ"ב סי' מ"ז סק"ט, ובשע"ת וכה"ח שם. (6) מ"א בשם סדר היום. (7) שנתקנו על סדר וצרכי העולם כולו. (שו"ע הרב). (8) ע"פ שו"ע סימן ד' סי"ג. (9) סידור הרב וכה"ח (10) רעק"א (11) הגרימ"ט בשם האדר"ת.
- *יכוין זה להוציא יד"ח, וזה לצאת יד"ח, ויאמר היוצא לאחמ"כ פסוקים של תורה.

פרטים נוספים:

הישן בערב יו"ט שנית קבע על מטתו, מחויב משום כך למחרת בברכות התורה, אף שלא ישן כל הלילה. (10) כן המכוון לפטור בברה"ת רק עד למחרת בבוקר, מחויב שוב בברכה"ת. (11) דע כי לדעת האר"י והרש"ש - היושן וקם לאחר חצות, מברך לכל הברכות. ומי שלא ישן כל הלילה, מברך את כולם חוץ מענט"י ואש"י.

כללים:

שינה, פירושו: שינת קבע של חצי שעה לכה"פ, ועל מטתו בדוקא. ובפחות מזמן זה, או כשיושן על ספסל בביהכ"ס בתוכ"ד לימוד, אין זה נחשב לנידוניו כשינה, ודינו כדון הספק, כמבואר בטבלה.

רבי ישראל בעל שם טוב
מייסד ויוצר תנועת החסידות

לה גילה את סודו, ידעה על גדולתו ורק היא ידעה את סודו.

משנתגלה, תחילה במעשי מופת בלתי רגילים, ולאחר מכן בהפצת תורתו, אלפים נספחו אליו. המשימה המרכזית שהבעש"ט קיבל על עצמו וביצועו היה להפליא:

קירוב כל אדם מישראל לאביהם בשמים, לא רק הלמדן רצוי, אתה, האיש הפשוט, חסר הידע המינימלי, אבל כל מעשיך לשם שמים, אתה הרצוי לפני ה'; מכאן היסודות שגם אדם פשוט יכול להבינם: תפילה בהתלהבות, ריקוד לשמים, אכילה לשם שמים, כל מעשיך גם הגשמיים לשם שמים, מכאן אהבת ישראל ללא גבול, כל יהודי, באשר יהודי הוא, אהוב לפני הבורא.

המשימה השנייה: ביטול התנועות המשיחיות הנכפרות במצוות ה', החסידות היא תנועה שתביא את המשיח בדרך חיובית של קיום מצוות ה', הבעש"ט יצר את דמותו של המנהיג החדש הדואג לעם לא רק בלימוד תורה אלא גם בעזרה מעשית, בעידוד היהודי גם בשעת צרה ומצוקה.

הבעש"ט הסתלק בו סיון - שבועות תק"כ, והיה זה יום רביעי בשבוע, בנו היה רבי צבי. בתו אדל - אימם של רבי משה חיים מסאדילקוב ורבי ברוך ממעזיבוז, תורתו קובצה מספרי תלמידיו ובעיקר ספרי רבי יעקב יוסף מפולאנה קובצו בספר בעש"ט על התורה שיצא לאור במהדורות רבות.

מאת הרב ד"ר יצחק אלפסי חוקר החסידות

דמותו של רבי ישראל בעל שם טוב היא דמות חד פעמית בתולדות ישראל, היו היה דבר ה' בידי הבעש"ט ויגזור אומר ויקם אחד היה ומהקדמונים לא קם כמוהו ואחריו לעפר מי יקום. כך העידו בני דורו.

כזה היה בעש"ט ואחד החוקרים הקודמים של החסידות השווה אותו לאברהם אבינו ולמשה רבנו כי אכן הוא החיה דור טועה ותועה, אשר בעקבות השנים שעברו עליו גדל בתקופה של בערות ואשר כל נטע זר יכול היה לעשות חיילים בקרב העם - כדמות התנועה השבתאית-פרנקיסטית הידועה לשמצה.

רבנו הגדול נולד בח"י אלול תנ"ח, והייתה זו נשמה גדולה שאין דומה לה, וזכה שהנביא אחיה השילוני ירד ממרומים ללמדו תורה ומקור זה אינו מקור אגדי, והכתבים המקובלים של רבי אדם בעל שם הגיעו אליו.

רבנו הגדול גדל בנעוריו בחיי צער, ולפי מסורת האגדה היה יתום מילדותו וכבר אז התגלה בקדושה יתירה.

נשא את אחותו של הגאון רבי אברהם גרשון מקיטוב, אולם מן השמים כיוונו שלא יוכל להתגלות עד לגיל שלושים ושש, ואכן עד לגיל זה ספג עלבונות מגיסו שכן כלפיו התנהג כבטלן אמיתי חסר יכולת לכל, רק אשתו, חנה,

שלח את התרשמותך לכתובת:
mrklahav@gmail.com

רוצה לקבל
את חוברות המרכז ישירות למייל?

דיני אכילת חלב ובשר

כפי שהוזכר במדור 'מנהגי החג' את המנהג לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, ראינו לנכון לייחד במדור זה כמה הלכות הנחוצות לדיני חלב ובשר.

אכילת חלב לאחר בשר

אולם כשאוכל מאכלי בשר אין לו לאכול מאכלי חלב עד שימתין שש שעות [יש קהילות שהקלו בשלש שעות, ואסור לו לאדם לשנות מדרכי אבותיו].

אכילת בשר לאחר גבינה צהובה

דע! כי יגבינות הצהובות של ימינו, ברובם עשויות הם ע"י עירוב של חומרים כימיים, היוצרים את התקשותה, צבעה, ואופיה המיוחד, על כן אין שונה דינה מגבינה רגילה.

אלא יש גבינות מסוימות שתהליך התקשותם נובע מיושן ומהתלעה, גבינות אלו אינם שונים בדינם מאכילת בשר, וצריך להמתין אחרי אכילתם שש שעות.

אכילת בשר וחלב על שולחן אחד

כיון שחששו חכמינו מהרגלו של אדם, חששו איפה שאם יאכלו שני אנשים על שולחן אחד זה בשר וזה חלב, עלולים הם לאכול אחד מן השני ולהכשל ח"ו באכילת בשר וחלב.

משום כך תיקנו חכמים, שכל אחד מן האוכלים, יאכל על מפה נפרדת [או מגשית וכדומה], וכן שיחצוץ ביניהם דבר שאינו בשימוש בזמן האכילה, ובכך יזכרו ויתנו אל לבם שלא לאכול זה מזה.

לע"נ סבתינו היקרה

מוספייה ברטה

נלב"ע ט"ז אייר תשס"ח

יהיו הדברים לזכרה ולעילוי נשמתה
נדבת נכדיה

אכילת בשר לאחר חלב

בחג השבועות וכן בכל ימות השנה, כשרוצה לאכול מאכלי חלב וגם מאכלי בשר, מקודם יאכל את מאכלי החלב, וכשאכל [בסעודת החלב] פת, מבורך לאחריה ברכת המזון. כשאכל ה' מיני דגן שאינם פת, מבורך ברכת מעין שלש; על המחיה ועל הכלכלה.

מקנח את פיו בכל דבר מאכל, מלבד ירקות [שאינם מקנחים היטב]. ושותה משקה ועל ידו מקנח את פיו משיירי מאכלי הגבינה. אם נגע במאכלים בידי, שוטף אף את ידיו.

יש שהמתינו שעה מקודם שהחלו את סעודת הבשר [ולא את אכילת הבשר] ויש שהקילו בחצי שעה, ומעיקר הדין אין צורך בהמתנה כלל.

לאחר כל זאת יטול ידיו לסעודתו השניה - סעודתו הבשרית.

דבר העורך

>>> המשך מעמ' 2

נתינת הטעם שנהגו ישראל לאכול בחג זה מאכלי חלב ברוב הידור ושמחה. כן נמשלה תורתנו לחלב, כמו שנאמר בשיר השירים; דבש וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ.

על כן בנוסף להלכות החג ומנהגי היום כדברי הגמרא "משה תיקן לישראל שיהיו למדים הלכות חג בחג" הבאנו על קצה המזלג, דיני כשרות המטבח היהודי, באשר הם אבן יסוד לכל בית ובית אשר מזוהה לפתחו ויראת שמים בתוכו.

ובתפילה נסיים, כי עוד נזכה בשנה זו לחוג את החג, כל עם ישראל, כאיש אחד בלב אחד, ונאמר שוב נעשה ונשמע, ואת חזון הנביאים נראה מתגשם לעינינו, במהרה אמן כן יהי רצון.

העורך

תן לחכם ויחכם עוד

לכבוד

הרב חיים יצחק אידלס

יו"ר המרכז להפצת הלכה בעם

הגיע לידי חוברת קיצור הלכות פסח גליון 10, חודש ניסן, מאוד יפה, הכל ערוך, מסודר וברור, כל הכבוד, יישר כח.

בעמוד 7 בחוברת, בפיסקה: טעימה אחר האפיקומן: סגולה קדומה לשמירה ולהנצל מכל צרה ומצוקה, לשבור חתיכה מהאפיקומן למשמרת בביתו וכן נהגו צדיקי הדורות וטוב להניח גם ברכה

שאלתי ובקשתי, מה מקור הסגולה הזאת, אשמח לקבל תשובה.

בתורה ובגמרה,
יאיר פוני

מפרסמים עושי מצוה
תודתנו שלוחה בזאת לידידנו הדגול

מר **אהוד**
שאומברגר הי"ד
מנהל דפוס א.י.ל.

שאודות לעזרתו הכבירה
הודפסה חוברת זו

אל כבוד ידידנו הנכבד

מר יאיר פוני הי"ד

בנידון לשאלתך על מה שנכתב בחוברת
המרכז גליון 10 קיצור הלכות פסח (ער"פ
תשס"ח)

וזו תוכן השאלה: מה מקור המנהג לשמור
מן האפיקומן לשמירה?

הנני בזה להביא את המקורות בעניין זה.

בספר **חיים לראש** מהגאון רבי חיים פאלגי
(דף ע"ז הביאו גם בספר **דרך ישרה** סי' פ"ג)
כתב; "נהגו בני עלייה שמששירין מאכילת
מצה זו של אפיקומן ומניחין בבית יד של
גדיו צורות בשמלותם אל חיקם לשמירה
ולחיבוב מצוה, **ויורדי הים באוניות כאשר
מה ראו סער גדול בים יטילו מן המצה של
האפיקומן אשר בחיקם אל הים ויעמוד
הים מזעפו**" כן הזכיר מנהג זה רבי אברהם
אדאדי בקונטרס מקום שנהגו - נדפס בסוף
שו"ת ויקרא אברהם דף קכ"ח [דפוס ליבורנו
משנת תרכ"ה] כן בספר יפה ללב סי' תע"ז
אות א.').

עוד רואים בפוסקים המדברים בעניין סגולה
זו, ראה **במגן אברהם** בהלכות יו"ט (סימן
ת"ק ס"ק ז) **ובחוק יעקב** סי' תע"ז ס"ק
ג **זבשו"ע הרב** סעי' י"ד, שכתבו בעניין מה
שיש נוהגין לשבור חתיכה מהאפיקומן לנקוב
אותה ולתלות אותה - שאין חשש איסור
מה שמנקבין ביו"ט. **ובפרי מגדים** ס"ק

ז **ובמשנה ברורה** ס"ק ט"ו (כתבו - שאין
לעשות הנקב באפיקומן ע"י סכין בצורת
עיגול או משולש כמין דוד שיש בזה איסור
מדרבנן. מדבריהם כולם למדנו כי מנהג נהוג
הוא.

אמנם **בקיצור השל"ה** (הנהגות הסדר) הביא
גם מנהג זה לתלות האפיקומן בקיר כל השנה
וכתב ע"ז שלא נמצא מנהג זה בשום ספר,
וכתב שם "לאו שפיר עבדי זהוה ביזוי אוכלין
ושגם אמרו התולה פיתו יתלה פרנסתו,
פרט שתולין במסמר אלא אם רוצה לקיי
המנהג ייקח דבר מועט מהאפיקומן בכיסו
או יניח במקום מוצע בביתו"

אולם בשו"ת **שבות יעקב** (חלק ג' סימן נ"ב)
כתב (הביאו גם **בשערי תשובה**) (לא ידעתי
מה ביזוי אוכלין יש בזה **ומעולם ראיתי
אבותי ורבותי נוהגין כן ואין כאן ביזוי מצוה**
והוא זכר ליציאת מצרים).

ובמדרש תלפיות הביא (ערך אפיקומן
דף מ"א) בשם ספר התישב"י ייקח דבר
מהאפיקומן וישא אותו אצלו **והוא סגולה
להינצל מן הגזלנים ולהבריח הכליה ממנו.**

והגאון רבי חיים סופר בחיבורו י"כ החיים
הלכות פסח (שם ס"ק ו) הביא מנהג זה
של שיור חתיכה ממצת האפיקומן בשם
"רבותינו תקיפא דארעא."

בברכת התורה
הרב חיים יצחק אידלס
ראש המרכז להפצת הלכה בעם